

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

8.11.2005

Ulkoasiainministeriö
Oikeudellinen osasto
OIK-31 Ihmisoikeustuomioistuin- ja
-sopimusasioiden yksikkö
PL 176
00161 Helsinki

Viite: HEL1024-37

Asia: **Lausunto YK; vammaisten henkilöiden oikeuksia edistävä ja suojeleva kansainvälinen sopimus**

Taustaa

YK:n yleiskokous perusti joulukuussa 2001 päätöslauselmallaan A/RES/56/168 *ad hoc* -komitean harkitsemaan vaihtoehtoja vammaisten henkilöiden oikeuksia edistäväksi ja suojelevaksi kansainväliseksi sopimukseksi. Päätöslauselman mukaan komitean tulee huomioida vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen sosiaalisen kehityksen, ihmisoikeuksien ja syrjimättömyyden alueilla. Komitean istunnot ovat avoimia kaikille YK:n jäsenvaltioille ja akkreditoituille kansalaisjärjestöille. Tähän mennessä komitea on kokoontunut elokuussa 2002, kesäkuussa 2003, toukokuussa ja elokuussa 2004 sekä tammikuussa ja elokuussa 2005. *Ad hoc* -komitea kokoontuu seitsemänteen istuntoonsa tammikuussa 2006 New Yorkissa.

Suomen osalta neuvotteluista vastaa UM:n oikeudellisen osaston Ihmisoikeustuomioistuin- ja -sopimusasioiden yksikkö (OIK-31). Neuvotteluissa on aktiivisesti mukana sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijoita, vammaisjärjestöjen edustajia ja edustajia muista UM:n yksiköistä. Kansalliseen valmistelemaan taustaryhmään kuuluu ministeriöiden, vammaisjärjestöjen, valtakunnallisen vammaisneuvoston sekä Stakesin edustajia.

Ad hoc-komitean puheenjohtaja on laatinut seuraavaa kokousta varten sopimusluonnoksen sopimustekstiksi. Tähän luonnokseen UM pyytää lausuntoja joistakin sopimusluonnoksen kohdista 8.11.2005 mennessä Elinkeinoelämän keskusliitolta, Lastensuojelun keskusliitolta, NYTKIS, SAK, Suomen Kuntaliitolta, Suomen YK-liitolta, Tilastokeskukselta, Vammaisfoorumilta, Ihmisoikeusliitolta, tasa-arvoasiain neuvottelukunnalta, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitolta ja valtakunnalliselta vammaisneuvostolta kunkin oman toimialan osalta.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta toteaa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia edistävän ja suojelevan kansainvälisen sopimuksen olevan erittäin tärkeä ihmisoikeussopimus, joka korostaa vammaispolitiikan merkitystä maailmanlaajuisesti.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta lausuu seuraavaa:

Vammaiset naiset

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää tärkeänä, että vammaisten naisten tasa-arvon, syrjimättömyyden ja osallisuuden edistämiseen otetaan sopimuksessa vahvasti kantaa. Vammaisten naisten aseman esiin nostaminen on erityisen tärkeää valtioissa, joissa ei ole sukupuolten tasa-arvokysymysten käsittelylle foorumeita.

Vammaiset naiset joutuvat usein moniperustaisen syrjinnän kohteeksi. Naisten kohtaama syrjintä työelämässä sekä henkinen, fyysinen, seksuaalinen ja taloudellinen hyväksikäyttö ovat maailmanlaajuisia ongelmia. Naiset ovat myös erityisessä varassa vammautua esimerkiksi konfliktitilanteissa. Siksi vammaisten naisten oikeuksiin, yksityisyyteen ja koskemattomuuteen liittyviin loukkauksiin on vammaisten ihmisoikeussopimuksessa kiinnitettävä erityishuomio.

Vammaiset naiset tulee nähdä aktiivisina yhteiskunnallisina toimijoina, äiteinä, työntekijöinä, naisina. Vammaisten ihmisten itsenäistä elämää tuleekin tukea kaikin mahdollisin tavoin. Erityisesti tulee tukea vammaisten ihmisten työllistymistä.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta katsoo, että **sopimukseen tulee kirjata vahva naisartikla. Sen lisäksi vammaisten naisten ja miesten erityiskysymykset tulee nostaa esiin kaikissa artikloissa, joissa on sukupuolittuneita eroja.** Nykyisessä luonnoksessa ei näin ole. Erityisesti tulee kirjata naisten erityisasema seuraavissa artikloissa: 16 (väkivalta), 19 (itsenäinen elämä), 22 (yksityisyyden suoja), 23 (kotirauha), 24 (opetus), 25 (terveys), 27 (työ) ja 29 (osallistuminen politiikkaan).

Tilastot

Vammaisten asemasta ja ihmisoikeuksien toteutumisesta on hyvin vähän tietoa. Tarvitaan **sukupuolen mukaan eriteltyä tilastotietoa** vammaisten naisten ja miesten asemasta yhteiskunnan ja elämän eri osa-alueilla. Vammaisten elinolojen parantaminen ja syrjinnänvastainen työ edellyttävät faktatietoa heidän nykyisestä tilanteestaan. Tällä hetkellä ei usein ole saatavissa edes perustilastoja vammaisten naisten ja miesten elinolosuhteista, kuten kouluttautumisesta tai työllistymisestä. Tilastotietoja koskevat eettiset periaatteet tulee käsitellä sopimuksessa.

Tutkimus

Vammaistutkimus on usein kohdentunut vammaisiin ihmisiin – ei naisiin ja miehiin. **Tutkimustietoa tarvitaan** erityisesti **vammaisten naisten ja miesten** opiskelumahdollisuuksista, työllisyystilanteesta, vammaispalveluista, perhe- ja vapaa-ajan elämästä.

Seuranta

Suomen tulee arvioida miten sopimus pannaan täytäntöön, mikä taho seuraa vammaisten ihmisoikeussopimuksen toteutumista Suomessa. Seurantaan voisi liittää tilasto- ja tutkimustoiminnan sekä näiden tietojen hyödyntämisen edistämisen.

Puheenjohtaja

Sirkka-Liisa Anttila

Pääsihteeri

Hannele Varsa